

**YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)**

11 päivänä helmikuuta 2004 *

Asiassa T-259/01,

Nutrinveste — Comércio Internacional, SA, kotipaikka Algés (Portugali),
edustajanaan asianajaja A. Vasconcelos,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään G. Berscheid ja A. Alves Vieira,
avustajinaan asianajaja N. Castro Marques, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii komission velvoittamista maksamaan 61 226 euron suuruisen määrän elintarvikeapuun liittyvistä toimituksista,

* Oikeudenkäyntikieli: portugali.

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOIS-
TUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja V. Tiili sekä tuomarit
P. Mengozzi ja M. Vilaras,

kirjaaja: hallintovirkamies I. Natsinas,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 9.4.2003 pidetyssä suullisessa
käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Sovellettavat säännökset

1 Kasviöljyn toimittamisesta elintarvikeapuna 22 päivänä joulukuuta 1997
annetulla komission asetuksella (EY) N:o 2608/97 (EYVL L 351, s. 44) säädetään
tarjouskilpailusta elintarvikeavun toimittamiseksi Angolalle. Tämän asetuksen
1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Yhteisössä saatetaan liikkeelle kasviöljyä sen toimittamiseksi yhteisön elintarvi-
keapuna liitteessä osoitetuille vastaanottajille asetuksen (ETY) N:o 2200/87

säännösten mukaisesti ja liitteessä luetelluin edellytyksin. Toimitukset jaetaan tarjouskilpailulla.

— —

Tarjouskilpailun voittajan katsotaan saaneen tietoonsa kaikki sovellettavat yleiset ja erityiset ehdot ja hyväksyneen ne. Mitään muita hänen tarjoukseensa sisältyviä ehtoja tai varauksia ei oteta huomioon.”

- 2 Asetuksen N:o 2608/97 liitteessä säädetään muun muassa seuraavaa:

”1. Toimi N:o (1): 1513/95 (A1); 523/96 (A2); 524/96 (A3); 525/96 (A4)

— —

3. Vastaanottaja (2): Angola

4. Vastaanottajan edustaja: UTA/ACP/UE, Rua Rainha Jinga nro 6, Luanda, Angola — —

8. Kokonaismäärä (tonnia netto): 1 800

9. Erien määrä: 1; 4 osassa (A1: 800 t; A2: 200 t; A3: 500 t; A4: 300 t)

— —

12. Toimitusvaihe: toimitettu määräpaikkaan ⁽⁹⁾ ⁽¹⁰⁾

— —

16. Varaston osoite ja tarvittaessa purkusatama: A1+A2: Somatrading (off port of Luanda), A3: A.M.I. (off port of Lobito), A4: SOCOSUL, Lubango (180 km from Namibe)

— —

18. Toimituksen määräpäivä: 22.3.1998 ⁽¹¹⁾

19. Menettely toimituskustannusten määrittämiseksi: tarjouskilpailu

— —

Viitteet

— —

(²) Tarjouskilpailun voittajan on otettava yhteyttä vastaanottajaan mahdollisimman pian selvittääkseen, mitä kuljetusasiakirjoja tarvitaan.

— —

(¹⁰) Tarjouskilpailun voittaja vastaa satamakustannuksista ja -maksuista (erityisesti EP-13, EP-14, EP-15 ja EP-17). Poiketen asetuksen (ETY) N:o 2200/87 15 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta tuonnin tullimuodollisuuksiin liittyvät kustannukset ja maksut ovat tarjouskilpailun voittajan vastuulla, ja niiden katsotaan sisältyvän tarjoukseen.

(¹¹) Määräajan noudattaminen osoitetaan todisteella saapumisesta johonkin määräpaikoista.”

- 3 Yhteisön elintarvikeapuna toimitettavien tuotteiden hankkimista yhteisöstä koskevista yleisistä yksityiskohtaisista säännöistä 8 päivänä heinäkuuta 1987

annetun komission asetuksen (ETY) N:o 2200/87 (EYVL L 204, s. 1) 1 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Kun yhteisön elintarvikeaputoimen toteuttamiseksi päätetään hankkia tuotteita yhteisöstä, sovelletaan tässä asetuksessa säädettyjä yksityiskohtaisia sääntöjä, sanotun kuitenkin rajoittamatta komission tapauskohtaisesti antamien erityissäännösten noudattamista. — —

2. Tällä asetuksella säädettyjä yksityiskohtaisia yleissääntöjä sovelletaan toimiin, jotka tapahtuvat vapaasti lastaussatamassa, vapaasti purkaussatamassa tai vapaasti määräpaikassa toimitusvaiheeseen.”

4 Asetuksen N:o 2200/87 7 artiklan 3 kohdan f alakohdan kolmannessa luetelmakappaleessa säädetään seuraavaa:

”— kun kyseessä on toimitus vapaasti määräpaikassa, tarjoajan on samanaikaisesti esitettävä kolme tarjousta

— ensimmäisessä, joka vastaa toimitusta vapaasti määräpaikassa, on selkeästi ja erillisenä ilmoitettava varsinaista ulkomaista maakuljetusta vastaavat kulut liitteen II mukaisesti

— toisen ja kolmannen, jotka vastaavat toimitusta vapaasti purkaussatamassa ja vapaasti lastaussatamassa, on oltava edellä olevien säännöksiin mukaisia.”

- 5 Asetuksen N:o 2200/87 10 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään seuraavaa:

”Heti kun tarjouskilpailu on ratkaistu, komissio ilmoittaa tarjouskilpailun voittajalle sen etukäteen tarjouspyyntöjen nojalla valitun yrityksen nimen, joka on vastuussa 16 artiklassa säädettyjen tarkastusten suorittamisesta, haltuunottotodistuksen antamisesta 17 artiklan 2 kohdan mukaisesti ja kaikkien toimitukseen liittyvien toimenpiteiden yleisestä yhteensovittamisesta — —.”

- 6 Asetuksen N:o 2200/87 12 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Tarjouskilpailun voittajan on täytettävä velvollisuutensa tarjouskilpailun avaamista koskevassa asetuksessa säädettyjen ehtojen mukaisesti ja noudatettava tässä asetuksessa tarkoitettuja sitoumuksia, mukaan lukien hänen tarjouksestaan aiheutuvat sitoumukset — —.”

- 7 Asetuksen N:o 2200/87 15 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Seuraavia säännöksiä sovelletaan, kun kyseessä on toimitus vapaasti määräpaikassa:

— —

2. Tarjouskilpailun voittajalla on tavaroihin kohdistuva vaaranvastuu ja erityisesti vastuu tavaroiden häviämisestä tai huononemisesta, siihen asti kunnes ne on todellisuudessa purettu ja asetettu varastoon määräpaikassa.

Tarjouskilpailun voittajan on otettava aiheellinen 14 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädettyä lajia oleva vakuutus.

— —

4. Toimituksen on tapahduttava ennen tarjouskilpailuilmoituksessa vahvistetun määräajan päättymistä.”

8 Asetuksen N:o 2200/87 16 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jotta koko toimitus tapahtuisi tämän asetuksen mukaisesti, 10 artiklassa tarkoitetun yrityksen on ennen tavaroiden lastauksen aloittamista lastaussatamassa tarkastettava, että tavaroiden määrää, pakkausta ja tarvittaessa säkkien merkintöjä koskevia säännöksiä on noudatettu. Tarkastukset on suoritettava sellaisena aikana ja sellaisissa olosuhteissa, että kaikkien tarvittavien analyysien ja tarvittaessa toisen tarkastuksen tulokset ovat käytettävissä, ennen kuin tavarat asetetaan käytettäväksi 13 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettussa tapauksessa tai ennen lastauksen aloittamista lastaussatamassa kaikissa muissa tapauksissa. — —

Edellä tarkoitetun yrityksen on tarkastusten päätyttyä annettava suoritettujen tutkimusten ja tarkastusten mukainen vastaavuustodistus. — —

Jos kyseessä on toimitus vapaasti purkaussatamassa tai vapaasti määräpaikassa, edellisessä alakohdassa tarkoitettu todistus on ainoastaan ehdollinen todistus vastaavuudesta. Vastaavuuden lopullinen arviointi tapahtuu yhteisössä voimassa olevien tutkimusmenetelmien mukaisesti toimitukselle määrättyssä toimitusvaiheessa.

Tätä tarkoitusta varten 10 artiklassa tarkoitettun yrityksen on toimitusvaiheessa suoritettava kaikki ensimmäisessä alakohdassa säädetty tarkastukset ja tarvittaessa annettava lopullinen vastaavuustodistus. — —

— —”

- 9 Edellä mainitun asetuksen 17 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Liitteessä III olevat seikat sisältävän, tämän asetuksen mukaisesti annetun haltuunottotodistuksen katsotaan osoittavan, että edunsaaja on hyväksynyt tavarat 1 kohdan mukaisesti tai vastaanottanut toimituksen 2 kohdan mukaisesti.

1. Heti kun tavarat on asetettu käytettäviksi toimitusta varten säädettyssä tai sovitussa toimitusvaiheessa, tarjouskilpailun voittajan on pyydettävä edunsaajaa tai hänen edustajaansa antamaan haltuunottotodistus ja esitettävä edunsaajalle tai hänen edustajalleen 16 artiklassa tarkoitettu vastaavuustodistus, alkuperätodistus ja pro forma -lasku, joka osoittaa tavaroiden arvon ja niiden siirron edunsaajalle veloituksetta.

— —

2. Jos edunsaaja ei anna haltuunottotodistusta, 10 artiklassa tarkoitettun yrityksen on annettava tarjouskilpailun voittajalle hänen pyynnöstään ja 1 kohdassa tarkoitettua alkuperätodistusta ja laskua vastaan todistus toimituksen vastaanotosta, jos toimitusta varten vahvistetussa vaiheessa suoritettujen tarkastusten perusteella on mahdollista antaa 16 artiklassa tarkoitettu vastaavuustodistus.

— —

4. Edunsaajalle toimitettu nettomäärä on määriteltävä tarkasti haltuunottohetkellä.

— —”

- 10 Asetuksen N:o 2200/87 18 artiklan 1 kohdassa, sellaisena kuin se on muutettuna 27.3.1991 annetulla komission asetuksella N:o 790/91 (EYVL L 81, s. 108), säädetään seuraavaa:

”Tarjouskilpailun voittajalle maksettava määrä ei saa ylittää tarjouksen määrää lisättynä tarvittaessa 19 artiklassa tarkoitetuilla kustannuksilla ja vähennettynä 2 kohdassa tarkoitetuilla vähennyksillä tai 22 artiklan 7 kohdassa tarkoitetuilla menetetyillä määrillä. — —”

- 11 Asetuksen N:o 2200/87 22 artiklan 3 kohdassa, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 790/91, säädetään seuraavaa:

”Lukuun ottamatta force majeure -tapauksia 12 artiklassa säädetty toimitusvakuus menetetään osittain ja kertyvänä seuraavasti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän artiklan 7 kohdan soveltamista:

— toimitettujen määrien prosentuaalisessa suhteessa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 17 artiklan 4 kohdan soveltamista;

— —

Ensimmäisen ja kolmannen luetelmakohdan mukaisia määriä ei pidätetä, jos tapahtuneet puutteet eivät aiheudu tarjouskilpailun voittajasta eivätkä johda vakuutuskorvauksen maksamiseen.”

- 12 Asetuksen N:o 2200/87 23 artikla kuuluu seuraavasti:

”Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan kaikki tämän asetuksen mukaisten toimitusten suorittamisesta tai suorittamatta jättämisestä aiheutuvat taikka tällaisia toimituksia koskevien säännösten tulkinnasta aiheutuvat riidat.”

Tosiseikat

- 13 Kantaja esitti 6.1.1998 päivätyllä faksilla asetuksen N:o 2608/97 puitteissa esitettyyn tarjouspyyntöön vastatessaan komissiolle tarjouksen, jonka mukaan se toimittaisi 1 800 tonnia kasviöljyä neljässä 800 tonnin, 200 tonnin, 500 tonnin ja 300 tonnin erässä, jotka piti toimittaa Luandan, Lobiton ja Lubangon (Angola) satamissa oleviin kolmeen eri varastoon hinnan vapaasti määräpaikassa ollessa 937,50 euroa tonnilta. Toimituksen määräpäiväksi ilmoitettiin 22.3.1998.

- 14 Komissio hyväksyi tämän tarjouksen 8.1.1998 päivätyllä faksilla ilmoittaen kantajalle, että hankintasopimus (jäljempänä sopimus) tehtäisiin sen kanssa. Sopimuksessa muistutettiin, että toimitus tapahtuisi asetuksen N:o 2608/97 liitteessä olevan 12 kohdan mukaisesti vapaasti määräpaikassa. Komissio ilmoitti myös, että Socotec International Inspection -niminen yhtiö (jäljempänä Socotec) oli nimetty asetuksen N:o 2200/87 10 artiklassa tarkoitetuksi yritykseksi (jäljempänä valvoja).
- 15 Socotec toimitti asetuksen N:o 2200/87 16 artiklan 1 kohdan mukaisesti tarkastuksen alkuperätehtaalla ja laati 6.3.1998 väliaikaisen vastaavuustodistuksen. Väliaikaisesta vastaavuustodistuksesta ilmenee, että lastausajankohtana Lissabonissa tavarankokonaismäärä oli 1 787 024 nettokiloa, eli 12 976 kiloa vähemmän kuin sopimuksessa edellytetty määrä, ja että toimitus oli muutamia kohtia lukuun ottamatta yhteisön asettamien sopimusoikeudellisten edellytysten mukainen.
- 16 Tavarankuljetus järjestettiin seuraavasti: 26 458 laatikkoa käsittävä 18 kontin erä nro 525/96, 44 790 laatikkoa käsittävä 31 kontin erä nro 524/96, 17 520 laatikkoa käsittävä 12 kontin erä nro 523/96 ja erä nro 1513/95, joka jakautui kahteen osaan eli 69 917 laatikkoa käsittävään 48 kontin erään ja 2 987 laatikkoa käsittävään 2 kontin erään. Jokainen laatikko sisälsi 12 litran pulloa kasviöljyä. Kontit toimitettiin määräpaikan varastoihin 23.3.1998 ja 14.5.1998 välisenä aikana.
- 17 Socor L^{da}, jonka tehtäväksi valvojayritys Socotec oli antanut lastin purkamisen valvonnan, laati 18.5.1998 kertomuksen neljän edellä mainitun erän toimituksesta. Tästä kertomuksesta ilmenee seuraavaa:

”Konossementin mukaan lastina oli 161 672 laatikkoa, joiden nettopaino oli yhteensä 1 787,024 tonnia. Nämä tavarat piti toimittaa Somatradingin Luandassa

olevaan varastoon, Amin Lobitossa olevaan varastoon ja lopuksi Socosulin Lubangossa olevaan varastoon.

— —

Kutakin paikkaa kohdellaan erikseen seuraavasti:

Toimi nro 1513/95

'Mv. Merkur River' — —

Laiva tuli SGEPin terminaaliin Luandan satamaan 16.3.1998; lastia purettiin 19.3.1998 asti.

Se kuljetti 48 konttia, jotka piti toimittaa Somatradingin varastoon kuuden [kilometrin] päähän terminaalista. Tullaukseen meni jonkin aikaa ja ensimmäiset kontit toimitettiin varastoon vasta 6.4.1998.

Kontit Somatradingin Mulembassa olevaan varastoon nro 2 kuljetti Orey, joka vastaa tämän hankkeen kuljetuksista. Konttien tultua toimitetuiksi varastoon ne avattiin vain, jos oli varmaa, että ne voitiin purkaa välittömästi, eikä niitä siis jätetty puolittain täysiksi yön ajaksi. Varasto oli auki kello 17:ään, ja jollei konttien purkamista voitu taata ennen tuota kellonlyömää, se siirrettiin seuraavaan päivään.

Samoihin aikoihin varastossa purettiin eräs maissi- ja papulasti. Auringonkukkaöljykontit purettiin, kun ne olivat vielä perävaunuissa, jotka oli pysäköity välittömästi varaston lastausovien eteen.

Suoritimme laskutoimitukset konttien ovella ja tarkistimme myös sinetit, kun tavarat toimitettiin varastoon, siis ennen konttien purkamista.

Purkamishetkellä havaittiin, että neljällä kontilla ei enää ollut sinettiä tai että sinetti oli rikottu. Näistä neljästä kontista SCMU202425/5 puuttui 219 laatikkoa ja kontista PRSU210852/3 1 027 laatikkoa. Kahden muun kontin sinetit oli rikottu. Kontin CMBU219437/6 sinetti oli rikottu ja kiinnitetty uudelleen rautalangalla. Siitä puuttui 1 137 laatikkoa. Jäljellä olevassa kontissa oli yhä sinetti, mutta se oli rikottu; tavaroita purettaessa ilmeni, että siitä puuttui 42 laatikkoa.

Näistä neljästä kontista puuttui kaiken kaikkiaan 2 425 laatikkoa. Tavaroiden purkamisen jälkeen tämän lastin muissakin konteissa ilmeni lisäksi muita eroja, joko niistä puuttui laatikoita tai niitä oli liikaa suhteessa tavaraluettelon tietoihin (ks. oheinen liite).

Toimitus päätettiin 8.5.1998 seuraavasti:

Toimitettujen laatikoiden kokonaismäärä 65 082 laatikkoa

joista:

vahingoittuneita laatikoita 395 laatikkoa

kerätty talteen 54 laatikkoa

laatikkojen lopullinen kokonaismäärä 64 741 laatikkoa

toimitettu kokonaispaino 715,388 tonnia

Konossementissa ilmoitettu määrä on 69 917; 5 176 laatikkoa siis puuttuu.

— —

'Mv. Nouva Europa' — —

Laiva saapui Luandan satamaan 26.3.1998, ja lastin purku aloitettiin samana päivänä. Se kuljetti kahta konttia, joiden määränpää oli Mulembassa sijaitseva Somatradingin varasto nro 2. Kontit toimitettiin tähän varastoon 14.5.1998 tullaustoimenpiteiden päätyttyä.

Lastia purettaessa konttien sinetit tutkittiin; ne olivat koskemattomia eikä niitä ollut rikottu. Purkamisen jälkeen ilmeni, että purettujen laatikoiden määrä oli 2 964, eli 23 laatikkoa vähemmän kuin konossementissa ilmoitettiin. Lisäksi 15 laatikkoa kirjattiin vahingoittuneiksi; näistä 15:stä 10:n sisältö saatiin kerättyä talteen.

Merkur Riverin ja Nouva Europan kokonaistoimitus voidaan jakaa seuraavasti:

Kokonaistoimitus 68 046 laatikkoa

joista:

vahingoittuneita laatikoita 410 laatikkoa

kerätty talteen 310 laatikkoa

laatikkojen lopullinen kokonaismäärä 67 946 laatikkoa

toimituksen kokonaispaino 750,803 tonnia

Toimi nro 523/96

'Mv. Fatezh' — —

Laiva saapui Luandan satamaan 23.3.1998 ja sen lastina oli 12 konttia, joiden määränpää oli Mulembassa sijaitseva Somatradingin varasto. Toimitus aloitettiin 15.4.1998 ja päätettiin 8.5.

Kontit purettiin samana päivänä ja henkilökuntamme oli läsnä niitä toimitettaessa ja avattaessa. Laskelmamme tehtiin kontin ovilla.

Toimituksen lopputulos voidaan ilmoittaa seuraavin numeroin:

toimitettujen laatikoiden kokonaismäärä 17 459 laatikkoa

joista:

vahingoittuneita laatikoita 84 laatikkoa

kerätty talteen 64 laatikkoa

laatikkojen lopullinen kokonaismäärä 17 439 laatikkoa

toimituksen kokonaispaino 192,700 tonnia

Vaikka kontit oli sinetöity, puretut määrät ja konossomentissa ilmoitetut määrät erosivat toisistaan. Asiakirjoissa ilmoitetuista laatikoista puuttui kaiken kaikkiaan 61 laatikkoa — —

Toimi nro 524/96

'Mv. Orinoco' — —

II - 668

Laiva saapui Lobiton satamaan 14.3.1998 ja siitä piti purkaa 31 kontin lasti, jonka määränpää oli Lobitossa sijaitseva AMIn varasto. Varasto sijaitsee noin kilometrin päässä satama-alueelta.

Toimitus aloitettiin 30.3.1998 tullimuodollisuuksien päätyttyä. Kontit toimitettiin erisuuruusina erinä 30.3. ja 5.4 välisenä aikana.

Toimitusten aikana henkilökuntamme suoritti laskutoimitukset konttien ovilla. Sinetit tarkastettiin ennen avaamista; havaittiin, että yhdestä kontista puuttui sinetti ja että toisen sinetti oli paikallaan rikottuna.

Näiden kahden laatikon sisältö tutkittiin ja se vastasi konossementissa olevia tietoja.

Toimituksen päättyessä suorittamamme laskenta näytti seuraavalta:

kokonaistoimitus 42 146 laatikkoa

joista:

vahingoittuneita laatikoita 91 laatikkoa

kerätty talteen 86 laatikkoa

laatikkojen lopullinen kokonaismäärä 42 141 laatikkoa

toimituksen kokonaispaino 465,658 tonnia

Vaikka konteissa, joissa ei ollut sinettiä, olikin niiden koko sisältö, määrä poikkesi verrattuna muissa konteissa laskettuihin määriin. Konossementissa ilmoitetuista laatikoista puuttui kaiken kaikkiaan 2 644 laatikkoa. Kun otetaan huomioon, että kaikki sinetit, juuri mainittuja lukuun ottamatta, olivat koskemattomia, katsomme, että tämä ero johtuu siitä, että lastatut määrät olivat pienemmät kuin oli sovittu.

Toimi nro 525/96

'Mv. Orinoco' — —

Laiva saapui Namibiaan 12.3.1998 ja lasi satamaan samana päivänä. Lastin purku aloitettiin kello 15 ja päätettiin seuraavana päivänä kello 11.20.

Tehtäväämme kuului 18 kontin, joiden määränpää oli Socosulin Lubangossa sijaitseva varasto, purkamisen valvonta. Lubango sijaitsee noin 150 kilometriä Namibiasta itään, ja kontit kuljetettiin maanteitse.

Ensimmäinen kontti toimitettiin Lubangoon 23.3.1998 ja viimeinen 28.3.1998.

Suoritimme laskutoimitukset konttien ovilla, ja kontit sijaitsivat varaston ovien välittömässä läheisyydessä lastin purkamisen helpottamiseksi. Tänä aikana satoi rankasti, mistä aiheutui säännöllisiä keskeytyksiä.

Toimitetuista konteista kaksi oli juotettu kiinni turvallisuussyistä ja kahdesta muusta puuttui sinetti. Näistä konteista puuttui kaiken kaikkiaan 95 laatikkoa.

Todettiin, että toimitetuista laatikoista 34 laatikkoa oli vahingoittunut ja niistä 20:n sisältö saatiin kerättyä talteen.

Näiden tavaroiden loppulaskennassa saatiin seuraavat tulokset:

kokonaistoimitus 26 317 laatikkoa

joista:

vahingoittuneita laatikoita 34 laatikkoa

kerätty talteen 20 laatikkoa

laatikkojen lopullinen kokonaismäärä 26 303 laatikkoa

toimituksen kokonaispaino 290,648 tonnia.

— —”

18 Socor L^{da} totesi lopuksi seuraavaa:

”Kaiken kaikkiaan toimitettiin 153 829 laatikkoa, eli 1 699, 810 tonnia, mikä alittaa pyydetyn määrän, joka oli 161 672 laatikkoa. Ero on 7 843 laatikkoa tai 86,665 tonnia. Lukuun ottamatta tilanteita, joissa konteista puuttui sinetti tai joissa sinetit oli rikottu, katsomme, ettei puuttuvia laatikoita ollut laivattu. Sinetöityjä kontteja avattaessa havaittiin, että tavarat oli pinottu oikein. Kontteja avattaessa otetuista valokuvista näkyy selvästi pinoamistapa. Varastonhoitajat ottivat nämä kuvat. Varastonhoitajien palveluksessa olevat työläiset purkivat kontit; konttien ja varaston ovien välinen etäisyys oli yleensä vähemmän kuin 5 metriä. Laatikot kuljetettiin käsin varastoon ja pinottiin. Ilmoitetut vahingot selittyvät useimmiten sillä, että muovipullot olivat vahingoittuneet ja vuotivat. Nämä vuodot osoittautuivat aina pienemmiksi kuin näytti, ja näiden laatikoiden avaamisen ja erottamisen jälkeen saatiin paljon kerättyä talteen. Näitä tappioita koskevat reklamaatiokirjeet lähetettiin 'Orey Angola' -nimiselle kuljetusasi miehelle. Toimitukset varastoihin olivat hitaita jopa Angolassa tavanomaisiin tullausaikoihin nähden. Luandan ja Lubangon varastoissa oli jonkin verran ruuhkaa; sade ja muiden tavaroiden vastaanotto aiheuttivat jonkin verran viivästystä konttien lähettämisessä edelleen. Toimitukset kestivät 53 päivää, sillä ensimmäinen kontti saapui Lubangon varastoon 23.3. ja viimeinen Luandan varastoon 14.5.1998.”

19 Socotecin asetuksen N:o 2200/87 16 artiklan 1 kohdan mukaisesti 23.6.1998 laatiman lopullisen vastaavuustodistuksen mukaan hyväksytty kokonaistonnisto oli 1 697 552,899 nettokiloa, eli 102 447 kiloa vähemmän kuin sopimuksessa edellytettiin, ja viimeinen toimitus oli tehty 14.5.1998.

- 20 Kantaja esitti 29.6.1998 komissiolle 1 591 455,84 euron suuruisen laskun tosiasiallisesti toimitetuista 1 697 552,899 kasviöljykilosta. Komissio maksoi tämän laskun vähentäen toimittamatta jääneiden tavaramäärien vuoksi 7 916,91 euron suuruisen sopimussakon asetuksen N:o 2200/87 22 artiklan 3 kohdan mukaisesti.
- 21 Lisäksi vakuutusyhtiö, jonka kanssa kantaja oli asetuksen N:o 2200/87 15 artiklan mukaisesti tehnyt vakuutus sopimuksen, maksoi kantajalle vahingonkorvauksena 6 116 746 Portugalin escudoa (noin 30 510 euroa), joka vastasi noin 32 544 tavarakilon hintaa.

Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset

- 22 Kantaja nosti nyt esillä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 16.10.2001 jättämällään kirjelmällä.
- 23 Kirjallinen käsittely päättyi 5.3.2002 kantajan jätettyä esittämättä määräajassa vastauskirjelmänsä.
- 24 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (neljäs jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ja kehotti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 64 artiklan mukaisena prosessinjohtotoimena asianosaisia esittämään tiettyjä asiakirjoja sekä esitti niille kirjallisia kysymyksiä. Asianosaiset noudattivat näitä kehoituksia.

- 25 Asianosaiset esittivät suulliset lausumansa sekä vastauksensa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin suullisiin kysymyksiin 9.4.2003 pidetyssä istunnossa.
- 26 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin velvoittaa komission maksamaan sille 61 226 euron suuruisen määrän eli 53 310 euroa, jotka vastaavat väliaikaisen vastaavuustodistuksen mukaan lastatun tavarann maksamattoman hinnan sitä osaa, jota vakuutus ei ole korvannut, ja 7 916 euroa, joka vastaa sovellettua sopimussakkoa.
- 27 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen perusteettomana

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

- 28 Kantaja on istunnossa selityksiä antamatta muuttanut maksuvaatimustaan siten, että komission on maksettava vain 44 496 tavarakilon hinta (eli noin 41 715 euroa), joka sen mukaan vastaa komission puuttuvaksi katsomaa määrää, toisin sanottuna sopimuksen mukaisen toimituksen suorittamatta jäänyttä osaa, jota sen vakuutuksenantaja ei ole korvannut. Kantaja on muuttanut sopimussakkoa koskevaa alkuperäistä vaatimustaan, jonka mukaan komission olisi palautettava määräämänsä koko sopimussakko, ja se on todennut hyväksyvänsä sen, että komissiolla on oikeus määrätä sopimussakko niiden 12 976 tavarakilon osalta, jotka väliaikaisen vastaavuustodistuksen mukaan puuttuivat laivausajankohtana.

Oikeudellinen arviointi

- 29 Kantaja tukee maksuvaadettaan pääasiallisesti kolmella kanneperusteella. Ensimmäinen peruste jakautuu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa väitetään, että komissio on virheellisesti kieltäytynyt maksamasta toimittamatta jäänyttä tavaraa osoittamatta, että kantaja on vastuussa puuttuvasta tavaramäärästä. Toisella osalla pyritään osoittamaan, että komission edustaja on joka tapauksessa tehnyt virheitä. Toisen kanneperusteen mukaan komissio on virheellisesti määrännyt sopimussakon toimittamatta jääneestä tavarasta. Kolmannen perusteen mukaan suhteellisuusperiaatetta on loukattu tavaraa koskevaa vaaranvastuuta jaettaessa.

Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan komissio on virheellisesti kieltäytynyt maksamasta toimittamatta jäänyttä tavaraa ja jonka mukaan komission sopimus-edustaja on tehnyt virheitä

Asianosaisten lausumat

- 30 Aluksi kantaja katsoo täyttäneensä öljyntoimitusvelvollisuutensa kokonaisuudessaan, koska tavaraa lastattaessa ei ollut, 12 976 kilon puuttumista lukuun ottamatta, havaittu minkäänlaisia puutteita, ja koska ne lisäpuutteet, jotka määränpäässä sijaitsevilla varastoilla havaittiin tavarassa olevan, todettiin erissä, joihin kuuluvien muutamien konttien sinetit oli avattu. Se katsoo uskottavimman selityksen olevan, että 5 176 laatikon puuttuminen erästä nro 1513/95 ja 2 644 laatikon puuttuminen erästä nro 524/96 johtuu siitä, että tunnistamatta jääneet ulkopuoliset henkilöt ovat avanneet kontit.

- 31 Se vakuuttaa, ettei toimitusten viivästymisiä eikä laatikkojen puuttumista voida pitää sen syynä. Se väittää, ettei väliaikaisen vastaavuustodistuksen mukaan lastausvaiheessa todettu puutteita, 12 976 kiloa lukuun ottamatta. Se lisää, että tavarantullaus oli vaikeaa ja hidasta Angolassa vallitsevan tilanteen vuoksi, sillä toimielimet ja viranomaiset toimivat hyvin vajavaisesti.
- 32 Toiseksi kantaja katsoo, että komissio on sopimusoikeudellisessa vastuussa siitä syystä, että Socor L^{da}, jonka tehtäväksi sekä kantajan käyttämä kuljetusyritys että valvoja Socotec olivat antaneet lastin purkamisen valvonnan, ilmoitti varsin myöhään kuljetusyritykselle kyseisistä virheistä. Lisäksi Socor L^{da} ei ollut voinut varmistaa, mitkä laatikot olivat peräisin mistäkin kontista ja näin ollen sitä, mistä konteista puuttui laatikoita tai oliko konttien sinetit avattu. Tämän virheen vuoksi oli tosiseikkojen ja tavarassa olevista puutteista vastuussa olevien henkilöiden toteaminen ollut vaikeaa ja jopa mahdotonta sillä seurauksella, että kantajan vakuutuksenantaja oli korvannut hävikin vain niiden konttien osalta, joiden sinetit oli avattu. Socotec olisi vuonna 1999 myös myöntänyt, että laatikot on laskettu varastojen ovella eikä kontteja avattaessa ja että muutamilla varastoilla oli useampi kuin yksi ovi, mikä saattoi johtaa virheisiin. Kantaja katsoo, että komissio on vastuussa valvojan virheistä ja laiminlyönneistä.
- 33 Kantaja on istunnossa täsmentänyt lausumiaan väittämällä, että siitä seikasta, että komissio on ilman mitään todisteita katsonut kantajan jättäneen toimittamatta 44 496 kiloa tavaroita, on aiheutunut, että vakuutuksenantaja on kieltäytynyt korvaamasta hävikkiä. Kantaja korostaa, että tilanne, jossa sopimusta ei ole noudatettu, on erotettava tavaramalle aiheutuvista vaaroista, kuten varkauksista.
- 34 Komissio katsoo, että kanne on oikeudellisesti perusteeton, sillä nyt esillä olevassa asiassa toimitussopimus on tehty toimitustavan ”vapaasti määräpaikassa” mukaan. Se väittää, että asetuksen N:o 2200/87 15 artiklan 2 kohdan säännösten mukaan kantajalla oli tavaroihin kohdistuva vaaranvastuu siihen asti, kunnes ne

todellisuudessa oli purettu ja asetettu varastoon määräpaikassa. Lisäksi sekä sopimuksen, asetuksen N:o 2200/87 7 artiklan 3 kohdan että asetuksen N:o 2608/97 liitteen mukaan kaikkien kustannusten piti sisältyä toimitus-tarjoukseen. Se korostaa tältä osin, että kantaja on tarjouksessaan esittänyt hintoja, jotka vaihtelivat toimitusvaiheen mukaan.

- 35 Komissio lisää tähän, että asetuksen N:o 2200/87 15 artiklan 2 kohdassa tarjouskilpailun voittaja veloitetaan ottamaan vakuutus, jonka kattamista vahingoista säädetään saman asetuksen 14 artiklan 3 kohdan a alakohdassa.
- 36 Komissio muistuttaa toimitetun tavaran sopimuksenmukaisuudesta, että jo alkuperätehtaalla oli havaittu 12 976 kasviöljykilon suuruinen vaje. Kun toimitustapana on ”vapaasti määräpaikassa”, lopullinen vastaavuustodistus laaditaan vasta toimitusvaiheessa. Komission mukaan tämä lopullinen todistus osoittaa nyt esillä olevassa asiassa, että määräpaikkaan toimitettiin vain 1 697 552,899 kilon suuruinen määrä, eli 102 447,101 kiloa vähemmän kuin sopimuksen mukainen 1 800 tonnia. Komission mukaan 8 089 laatikkoa siis puuttui, ja näistä puuttuvista laatikoista 5 138 laatikkoa puuttui konteista, joiden sinetit olivat ehjiä.
- 37 Komissio korostaa, että tavaroiden kuljetus, purkaminen ja tullaus kuuluivat sopimuksen mukaan kantajan vastuulle. Se kiistää myöskin sen, että asetuksen N:o 2200/87 10 ja 16 artiklan mukaisen valvojan määräämisellä tarjouskilpailun voittajan velvollisuuksia siirtyisi tälle valvojalle.
- 38 Väitetystä vastuustaan se toteaa, ettei se voi olla vastuussa siitä, että tietojen ilmoittaminen kantajan vakuutusyhtiölle väitetysti viivästy. Se korostaa vielä tältä osin, ettei se myöskään voi olla vastuussa niistä virheistä, joihin kantajan

valitseman tavarankuljettajan on väitetty syyllistyneen. Lisäksi komissio toteaa, että kantajaa edusti määräpaikassa tavarankuljettaja, jolle oli ilmoitettu koko toimituksen lopulliset numerotiedot viimeisen kontin toimittamista seuranneiden viiden päivän kuluessa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 39 Aluksi on syytä muistuttaa, että sopimuksen mukaan kantajan piti toimittaa 1 800 nettotonnia kasviöljyä Angolaan. Asianosaisten välillä on kiistatonta, että kantaja on toimittanut 1 697 553 kiloa kasviöljyä. Tästä seuraa, että 102 447 kiloa kasviöljyä on jäänyt toimittamatta. Kiistatonta on myös, että komissio on maksanut toimitetusta tavarasta sopimuksen mukaisen hinnan, eli 1 583 539 euroa, josta oli jo vähennetty toimittamatta jääneen määrän takia 7 916 euron suuruinen sopimussakko.
- 40 Kiistatonta on myöskin, että tästä toimituksesta puuttuneesta 102 447 kilon tavaraerästä puuttui jo 12 976 tavarakiloa lastaushetkellä. Kantaja ei vaadi maksua tästä 12 976 kilon määrästä. Kantaja on nimittäin todennut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään kirjalliseen kysymykseen vastatessaan, että sen maksuvaatimus vastaa 89 424 tavarakilon arvoa kilohinnan ollessa 0,9375 euroa eli yhteensä 83 820 euroa. Kantaja on vähentänyt tästä summasta vakuutusenantajansa korvaamat 30 510 euroa ja lisännyt siihen 7 916 euron suuruisen sopimussakon. Näin ollen se vaatii, että komissio velvoitetaan maksamaan 61 226 euroa.
- 41 Tältä osin on syytä muistuttaa (ks. edellä 28 kohta), että kantaja on istunnossa selityksiä antamatta muuttanut maksuvaatimustaan siten, että komission on maksettava vain 44 496 tavarakilon hinta (eli noin 41 715 euroa), joka sen

mukaan vastaa komission puuttuvaksi katsomaa määrää, toisin sanottuna sopimuksen mukaisen toimituksen suorittamatta jäänyttä osaa, jota sen vakuutusenantaja ei ole korvannut. Kantaja on muuttanut sopimussakkoa koskevaa alkuperäistä vaatimustaan, jonka mukaan komission olisi palautettava määräämänsä koko sopimussakko, ja se on todennut hyväksyvänsä sen, että komissiolla on oikeus määrätä sopimussakko niiden 12 976 tavarakilon osalta, jotka väliaikaisen vastaavuustodistuksen mukaan puuttuivat laivausajankohtana.

42 Kantajan ensimmäisessä kanneperusteessaan esittämät lausumat jakautuvat pääasiallisesti kahteen osaan. Ensisijaisesti kantaja katsoo täyttäneensä öljyn-toimitusvelvollisuutensa lukuun ottamatta niitä 12 976 kiloa, jotka puuttuivat tavaroiden laivausajankohtana. Se katsoo, että komission on maksettava 44 496 tavarakilon hinta. Tältä osin kantaja katsoo, ettei sillä voi olla vaaranvastuuta tästä tavaramäärästä vain siitä syystä, että se on Socor L^{da}:n 18.5.1998 päivätyn kertomuksen mukaan kadonnut konteista, joiden sinetit olivat ehjiä.

43 Toissijaisesti se katsoo, että komission on sopimusvastuun perusteella joka tapauksessa korvattava näiden 44 496 tavarakilon hinta siitä syystä, että valvoja Socor L^{da}, jonka tehtäväksi komissio oli antanut lastin purkamisen valvonnan, oli virheellisesti ja perusteluitta lopullisessa vastaavuustodistuksessa katsonut, että osa puuttuvasta tavarasta puuttui konteista, joiden sinetit olivat ehjiä, ja että tämän määrän katsottiin näin jääneen toimittamatta. Tosiseikkojen ja vastuiden toteaminen oli ollut tämän virheen takia vaikeaa, jopa mahdotonta, joten kantajan vakuutusenantaja oli kieltäytynyt korvaamasta osaa puuttuvasta tavarasta ja korvasi vain niistä konteista puuttuvan osan, joiden sinetit oli rikottu.

- 44 Ensimmäisen kanneperusteen ensimmäistä osaa käsiteltäessä on syytä palauttaa mieliin asetuksen N:o 2608/97 1 artikla, jossa säädetään seuraavaa:

”Yhteisössä saatetaan liikkeelle kasviöljyä sen toimittamiseksi yhteisön elintarvikeapuna liitteessä osoitetuille vastaanottajille asetuksen (ETY) N:o 2200/87 säännösten mukaisesti ja liitteessä luetelluin edellytyksin. Toimitukset jaetaan tarjouskilpailulla. — — Tarjouskilpailun voittajan katsotaan saaneen tietoonsa kaikki sovellettavat yleiset ja erityiset ehdot ja hyväksyneen ne. Mitään muita hänen tarjoukseensa sisältyviä ehtoja tai varauksia ei oteta huomioon.”

- 45 On todettava, että näistä säännöksistä ilmenee, että kyseisten toimitusten edellytykseksi oli asetettu se, että kantaja noudattaisi tiettyjä sopimusmääräyksiä, joihin myös asetusten N:o 2200/87 ja N:o 2608/97 säännökset kuuluvat.

- 46 Näiden sopimusmääräysten joukossa on myös ehto, jonka mukaan kantaja toimittaa 1 800 nettotonnia kasviöljyä toimitusehdolla ”vapaasti määräpaikassa”. Asetuksen N:o 2200/87 15 artiklan 2 kohdassa käytetyt ilmaisut ilmaisevat selvästi sen tarkan ajankohdan, jona vaaranvastuu siirtyy toimittajalta edunsaajalle sellaisessa tilanteessa, jossa toimitusehtona on, kuten nyt esillä olevassa asiassa, ”vapaasti määräpaikassa”. Tässä säännöksessä säädetään, että ”tarjouskilpailun voittajalla on tavarihin kohdistuva vaaranvastuu ja erityisesti vastuu tavaroiden häviämisestä tai huononemisesta, siihen asti kunnes ne on todellisuudessa purettu ja asetettu varastoon määräpaikassa”.

- 47 Asetuksen N:o 2200/87 15 artiklassa on siten sidottu tavarihin kohdistuvan vaaranvastuun siirtyminen toimittajalta edunsaajalle niiden purkamisen jälkeen tapahtuvaan tosiasialliseen käytettäväksi asettamiseen määräpaikan varastolla. Tämä vaaranvastuu kattaa kaikenlaisen mahdollisen tavaran vähentymisen ja sille aiheutuvat vahingot. Näin ollen komission ja kantajan välisen sopimussuhteen kannalta merkityksentöntä on se, mistä syystä tavaraa mahdollisesti on hävinnyt,

jos häviäminen on tapahtunut ennen kuin tavara on tosiasiallisesti asetettu käytettäväksi määräpaikan varastolla siten kuin edellä on määritelty.

48 Kantaja ei nyt esillä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämistä suullisista ja kirjallisista kysymyksistä huolimatta ole kyennyt sanomaan, minä ajankohtana tavarat tarkkaan ottaen hävisivät. Se on vain erääseen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään kirjalliseen kysymykseen vastatessaan todennut, että sen mukaan puuttuva tavara katosi sinä aikana, joka kului konttien määräpaikan varastoille saapumisen ja niiden purkamisen välillä, eli purkamistoimintojen aikana.

49 Kantajan on näytettävä toteen, että lopullisessa vastaavuustodistuksessa olevat tiedot eivät ole oikein. Nyt esillä olevassa asiassa ei ole todistettu, että lopullisen vastaavuustodistuksen perustana olevassa, 18.5.1998 päivätyssä Socor L^{da}:n kertomuksessa esitetyt toteamukset, joiden mukaan puuttuvia laatikoita ei ollut lastattu tai ne olivat kadonneet ennen kuin tavara oli edellä mainituin tavoin tosiasiallisesti asetettu käytettäväksi määräpaikan varastolla, olisivat virheellisiä. Näissä kahdessa oletetussa tilanteessa kantaja oli kuitenkin vastuussa siitä, että osa tavaroista oli jäänyt toimittamatta.

50 Päinvastoin kuin kantaja on istunnossa väittänyt, on syytä todeta, että nyt esillä olevan asian asianhaarat eroavat niistä asianhaaroista, joista oli kyse asiassa T-26/00, Lecreur vastaan komissio, 19.9.2001 annetussa tuomiossa (Kok. 2001, s. II-2623). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei tuossa tuomiossa hyväksynyt tulkintaa, jonka mukaan tavaroiden vaaranvastuun siirtyminen toimittajalta edunsaajalle on välttämättä sidoksissa lopullisen vastaavuustodistuksen laatimiseen siten, että toimitus voitaisiin toteennäyttää vain viimeksi mainitun avulla. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että tuolloin kyseessä olleiden kaltaisissa olosuhteissa tällaisen tulkinnan riskinä oli riidanalaisten sopimusvelvollisuuksien vilpittömässä mielessä tapahtuvan täyttämisen vaarantuminen, koska vaaranvastuun siirtyminen oli saatettu riippuvaksi komission valtuuttaman valvojan hyvästä tahdosta ja koska vaaranvastuu tavarasta säilyi toimittajalla, vaikka tavara ei enää ollut sen valvonnassa (63 ja

64 kohta). Tuossa asiassa valvojan esittämistä havainnoista, jotka oli toistettu lopullisessa vastaavuustodistuksessa, ilmeni, että riidanalaiset varkaudet oli joka tapauksessa tehty sen jälkeen, kun tavara oli toimitettu edunsaajalle (67 kohta).

- 51 Kantaja ei nyt esillä olevassa asiassa ole kyennyt osoittamaan, että hävikki on tapahtunut sen jälkeen, kun tavara oli toimitettu edunsaajalle, toisin sanoen ajankohtana, jolloin vaaranvastuu tavaroista oli jo siirtynyt viimeksi mainitulle. Tästä seuraa, ettei tämä vähentyminen voi olla komission vastuulla, vaan siitä vastaa kantaja asetuksen N:o 2200/87 15 artiklan mukaisesti.
- 52 Tähän toteamukseen ei vaikuta se kantajan väite, jolla se yrittää osoittaa, että toimitusolosuhteet olivat vaikeat.
- 53 Socor L^{da}:n 18.5.1998 päivätystä kertomuksesta näet ilmenee, että kontit toimitettiin eri varastojen ulkopuolelle eri suuruisina määrinä 23.3.1998 (erän nro 525/96 ensimmäinen kontti) ja 14.5.1998 (erän nro 1513/95 viimeiset kontit) välisenä aikana. Tästä kertomuksesta ilmenee myös, että purkamistoiminnot kestivät useampia päiviä, jopa useampia viikkoja. Nämä seikat ilmenevät lisäksi siitä kirjallisesta vastauksesta, jonka kantaja on antanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään kysymykseen, ja erityisesti sen liitteestä 1, jonka on laatinut tavarankuljettaja ja jossa ilmoitetaan niiden päivien lukumäärä, joiden ajan tietyt kontit olivat varastojen edessä purkamattomina. Osa konteista siis varastoitiin määräpaikan varastojen eteen, ja toimitustoimenpiteitä, eli konttien avaamista ja tavaralaatikoiden kuljetusta varaston sisälle, ei suoritettu välittömästi sen jälkeen kun kontit saapuivat määräpaikan varastojen läheisyyteen. Asiakirjoista ei ilmene, että kontteja olisi vartioitu sinä aikana, jonka ne olivat varastojen ulkopuolella ennen niiden avaamista ja toimittamista niiden sisäpuolelle.
- 54 Koska kontit sijoitettiin edunsaajan varastojen ulkopuolelle, kantajan tai sitä edustaneen tavarankuljettajan olisi pitänyt huolehtia siitä, että tavaraa var-

tioitaisiin siihen asti kunnes edunsaaja ottaisi sen haltuunsa. Ennen tätä ajankohtaa kantajalla oli edelleen edustajansa välityksellä tavara valvonnassaan.

- 55 Vaaranvastuu ei voi siirtyä tarjouskilpailun voittajalta toiselle henkilölle. Kuten asetuksen N:o 2200/87 12 artiklan 3 kohdasta ilmenee, ”tarjouskilpailun ratkaisemiseen perustuvia oikeuksia ja velvollisuuksia ei saa siirtää”. Se seikka, että tavarankuljetuksen on suorittanut muu yritys kuin kantaja, ei muuta millään tavoin viimeksi mainitun vastuuta siitä, että sillä oli velvollisuus toimittaa sopimuksessa sovittu määrä asetuksessa N:o 2608/97 määrättyyn paikkaan.
- 56 Tältä osin on tarpeetonta selvittää niitä syitä, joiden vuoksi purkamistoimenpiteet ja tavaran hallinnan tosiasiallinen luovutus määräpaikan varastoissa viivästyivät, koska tavara oli kantajan valvonnassa ja koska sen oli näin ollen järjestettävä tavaran vartiointi näiden toimenpiteiden ajaksi.
- 57 Asetuksen N:o 2200/87 17 artiklassa säädetään, että ”liitteessä III olevat seikat sisältävän, tämän asetuksen mukaisesti annetun haltuunottotodistuksen katsotaan osoittavan, että edunsaaja on hyväksynyt tavarat 1 kohdan mukaisesti tai vastaanottanut toimituksen 2 kohdan mukaisesti”. Asetuksen N:o 2200/87 17 artiklan 1 kohdan mukaan heti, kun tavarat on asetettu käytettäviksi toimitusta varten säädettyssä tai sovitussa toimitusvaiheessa, tarjouskilpailun voittajan on pyydettävä edunsaajaa tai hänen edustajaansa antamaan haltuunottotodistus. Kyseisen artiklan 2 kohdassa säädetään, että jos edunsaaja ei anna haltuunottotodistusta, tämän asetuksen 10 artiklassa tarkoitettua yrityksen on annettava tarjouskilpailun voittajalle hänen pyynnöstään ja 1 kohdassa tarkoitettua alkuperätodistusta ja laskua vastaan todistus toimituksen vastaanotosta, jos toimitusta varten vahvistetussa vaiheessa suoritettujen tarkastusten perusteella on mahdollista antaa tämän asetuksen 16 artiklassa tarkoitettu vastaavuustodistus. Kun kyseessä on toimitus vapaasti purkaussatamassa tai vapaasti määräpaikassa, todistus on myös annettava ennen lastausta annetun vastaavuustodistuksen ja tarvittaessa 14 artiklan 6 kohdassa tarkoitettujen asiakirjojen esittämistä vastaan.

- 58 Nyt esillä olevassa asiassa 23.6.1998 päivätty lopullinen vastaavuustodistus sisältää myös haltuunottotodistusta vastaavan todistuksen, jossa Socotec vahvistaa, että edunsaaja oli ottanut tavaran haltuunsa 14.5.1998, ajankohtana, jona viimeinen toimitus suoritettiin määräpaikan varastoihin. Tässä samassa todistuksessa todetaan, että hyväksytty kokonaismäärä oli 1 697 552,899 kiloa. Näin ollen on näytetty toteen, ettei toimitus ollut täydellinen, vaan siitä puuttui 102 447 kiloa kasviöljyä ajankohtana, jona edunsaaja otti tavaran haltuunsa.
- 59 Jos kantaja katsoi suorittaneensa tavaran purkamisen ja toimittaneensa tietyt määrät tosiasiallisesti määräpaikan varastoihin ennen 14.5.1998, joka oli viimeinen toimituspäivä, se tai sen edustaja olisi voinut vaatia asetuksen N:o 2200/87 17 artiklan mukaista haltuunottotodistusta tai toimituksen vastaanottotodistusta välittömästi sen jälkeen, kun tavaran hallinta luovutettiin edunsaajalle, siitä tavaran osasta, jonka se katsoi tosiasiallisesti toimittaneensa. Kantaja ei ole edes väittänyt, että se olisi esittänyt tällaisen vaatimuksen.
- 60 Näin ollen on todettava, ettei kantaja ole näyttänyt toteen sitä, että vaaranvastuu tavaroista olisi siirtynyt edunsaajalle ennen 14.5.1998, jolloin viimeinen toimitus suoritettiin määräpaikan varastoihin, eikä sitä, että tavara on hävinnyt tämän ajankohdan jälkeen.
- 61 Tästä seuraa, että ensimmäisen kanneperusteen ensimmäinen osa on hylättävä.
- 62 Tämän kanneperusteen toisesta osasta, jossa vaaditaan toteamaan, että komissiolla on sopimussuhteeseen perustuva vastuu, ja jossa kantaja väittää, ettei sen vakuutusyhtiö ollut korvannut sille koko vahinkoa, sillä valvojan laatiman lopullisen vastaavuustodistuksen mukaan 44 496 kiloa tavaraa puuttui sen vuoksi, ettei kantaja ollut täyttänyt omaa osaansa sopimuksesta, on syytä

ensinnäkin todeta, että kantaja ei ole näyttänyt toteen, että tämä toteamus olisi virheellinen. Socor L^{da}:n 18.5.1998 laatimassa kertomuksessa, jossa jokainen toimitus tutkittiin laiva laivalta, todetaan lopuksi seuraavaa:

”Lukuun ottamatta tilanteita, joissa konteista puuttui sinetti tai joissa sinetit oli rikottu, katsomme, ettei puuttuvia laatikoita ollut laivattu. Sinetöityjä kontteja avattaessa havaittiin, että tavarat oli pinottu oikein. Kontteja avattaessa otetuista valokuvista näkyy selvästi pinoamistapa. Varastonhoitajat ottivat nämä kuvat. Varastonhoitajien palveluksessa olevat työläiset purkivat kontit; konttien ja varaston ovien välinen etäisyys oli yleensä vähemmän kuin 5 metriä. Laatikot kuljetettiin käsin varastoon ja pinottiin.”

63 Kuten ilmenee niistä vastauksista, jotka kantaja on antanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen istunnossa esittämiin kysymyksiin, kantaja ei tiedä, minä ajankohtana tavarat tarkkaan ottaen hävisivät. Se väittää ainoastaan, että väliaikaisen vastaavuustodistuksen mukaan 1 787 024 kiloa tavaroita oli otaksuttu laivatun. Koska väliaikainen vastaavuustodistus oli laadittu alkuperätehtaalla, tällä todistuksella ei todisteta sitä, että 18.5.1998 päivätyssä Socor L^{da}:n kertomuksessa tehdyt päätelmät olisivat virheellisiä.

64 Toiseksi siitä kantajan lausumasta, jonka mukaan Socor L^{da} ei ollut voinut varmistaa, mitkä laatikot olivat peräisin mistäkin kontista, eikä näin ollen sitä, mistä konteista puuttui laatikoita tai oliko konttien sinetit avattu, on syytä todeta, että määräpaikalla kantajaa edusti sen itse palkkaama tavarankuljettaja. Jos tavarankuljettajan määräpaikan varastolla ei ollut asianmukaisesti organisoitu, tavarankuljettajan piti kantajan edustajana toimia siten, että mahdolliset virheet eri konteista peräisin olevien eri laatikoiden laskennassa ja purkamisessa olisi vältetty. Tämä velvollisuus perustuu asetuksen N:o 2200/87 15 artiklaan, jossa säädetään, että tarjouskilpailun voittajalla on tavaroihin kohdistuva vaaranvastuu ja erityisesti vastuu tavaroiden häviämisestä tai huononemisesta siihen asti, kunnes ne on todellisuudessa purettu ja asetettu varastoon määräpaikassa. Koska

näet tavaroihin kohdistuva vaaranvastuu pysyy kantajalla siihen asti, kunnes tavarat on todellisuudessa purettu ja asetettu varastoon määräpaikassa, kantajalla tai sen edustajalla on myös velvollisuus valvoa, että purkaminen sujuu asianmukaisesti. Näin on todettava myös vastattaessa kantajan istunnossa esittämiin lausumiin, joiden mukaan on mahdollista, että sinetit, joita oli pidetty koskemattomina, oli väärennety tavarankuljetuksen aikana.

- 65 Lopuksi se kantajan väite, jonka mukaan sen vakuutusenantaja oli kieltäytynyt korvaamasta hävinneen tavarankuljetuksen hintaa siitä syystä, että Socor L^{da} oli varsin myöhään ilmoittanut tavarankuljettajalle virheiden olemassaolosta, ei ole perusteltu. Socor L^{da}:n 18.5.1998 päivättyyn kertomukseen liitetyistä fakseista ilmenee, että kuljettajalle ilmoitettiin tavarankuljetuksen häviämisestä. Tämä seikka ilmenee myös erästä 22.5.1998 päivätystä faksista, jolla tavarankuljettaja vastasi edellä mainittuihin fakseihin. Socotec on lisäksi vahvistanut 19.2.1999 komissiolle lähettämässään faksissa, että tavarankuljettajalle oli 14.5.1998 ja kantajalle 19.5.1998 ilmoitettu tavarankuljetuksen häviämisestä.
- 66 Tästä seuraa, että ensimmäisen kanneperusteen toistakaan osaa ei voida hyväksyä ja että ensimmäinen kanneperuste on hylättävä.

Toinen kanneperuste, jonka mukaan komissio on virheellisesti määrännyt sopimussakon toimittamatta jääneestä tavarasta

Asianosaisten lausumat

- 67 Kantaja vaatii samoista syistä, joihin se on vedonnut ensimmäisen kanneperusteen yhteydessä, että komission sille asetuksen N:o 2200/87 22 artiklan 3 kohdan mukaisesti määräämää sopimussakkoa alennetaan. Se katsoo, että toimittamatta

jääneestä tavarasta sille määrätty sopimussakko on perusteeton, koska se ei ollut vastuussa tästä häviämisestä, paitsi sen 12 976 kilon suuruisen määrän osalta, joka väliaikaisen vastaavuustodistuksen mukaan puuttui jo tavarantoimituksen kohtana.

- 68 Komissio kiistää tämän väitteen ensimmäisen kanneperusteen yhteydessä esittämillään perusteilla.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 69 Aluksi on syytä todeta, että eräästä prosessinjohtotoimien yhteydessä jätetystä komission asiakirjasta ilmenee, että sopimussakko on laskettu asetuksen N:o 2200/87 22 artiklan 3 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaisesti, eli se on vahvistettu suhteessa toimittamatta jääneiden tavaroiden määrään, joka oli 102 447 kiloa.

- 70 Tältä osin on syytä muistuttaa asetuksen N:o 2200/87 22 artiklan 3 kohdassa säädetyn, että ”ensimmäisen ja kolmannen luetelmakohdan mukaisia määriä ei pidätetä, jos tapahtuneet puutteet eivät aiheudu tarjouskilpailun voittajasta eivätkä johda vakuutuskorvauksen maksamiseen”.

- 71 Nyt esillä olevassa asiassa on kiistatonta, että tavaraa toimitettiin 102 447 kiloa vähemmän kuin sopimuksessa oli sovittu. Kantaja on luopunut vaatimuksistaan sen 12 976 kilon suuruisen määrän osalta, joka väliaikaisen vastaavuustodistuksen mukaan puuttui jo alkuperätehtaalla. Kantaja ei ole kyennyt antamaan selitystä siihen, miten ne tavaramäärät, jotka hävisivät ennen niiden toimittamista määräpaikan varastoon, oikein hävisivät. Koska kantajalla oli vaaranvastuu

tavarasta niiden hävikkiajankohtana, sen olisi pitänyt näyttää toteen, etteivät nämä hävikit olleet sen syytä, mitä se ei ole tehnyt.

- 72 Näin ollen kantajan vaatimusta siitä, että asetuksen N:o 2200/87 22 artiklan 3 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan perusteella määrättyä sopimussakkoa on pienennettävä, ei voida hyväksyä.
- 73 Tästä seuraa, että toinen kanneperuste on hylättävä.

Kolmas kanneperuste, jonka mukaan vaaranvastuuta jaettaessa on loukattu suhteellisuusperiaatetta

Asianosaisten lausumat

- 74 Kantaja katsoo, että vaikka asetuksen N:o 2608/97 ja asetuksen N:o 2200/87 15 artiklan mukaan onkin niin, että sillä oli vaaranvastuu tavarasta määräraikkaan asti ja että komissio ei näin lain perusteella ole minkäänlaisessa vastuussa niistä vahingoista, joita lastille on voinut aiheutua, asetuksen N:o 2200/87 15 artiklan soveltamisella loukataan nyt esillä olevassa asiassa suhteellisuusperiaatetta, sillä tavaroita koskevan vaaranvastuun jakautumista koskevia useimpien jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä ja kansainvälisen kaupan kauppaitavoissa tunnustettuja yleisiä oikeusperiaatteita ei ole noudatettu.

- 75 Kantajan mukaan komissio on toiminut väärin ja vilpillisessä mielessä valitessaan toimituslausekkeeksi ”vapaasti määräpaikassa” sellaiselle toimitukselle, jonka määräpaikka oli sotaa käyvässä Afrikan maassa, jossa kansainvälisen kaupan sääntöjä ja mekanismeja on vaikea saada toimimaan. Näin ollen komissio oli asettanut kantajalle liian suuren riskin, koska sekä ne mekanismit, joilla pyrittiin varmistamaan toimitusten tosiasiallisuus, että ne yleiset mekanismit, joiden avulla toimittajat voivat tasapainottaa niille määrättyä vaaranvastuuta, ovat nyt esillä olevassa asiassa toimineet erittäin vajavaisesti.
- 76 Komissio huomauttaa vaaranvastuun oikeasuhteisuudesta, että kantajan voidaan odottaa toimivan kansainvälisessä kaupassa tietoisesti Angolan tilanteen tuntien. Se lisää, että nyt esillä olevassa asiassa ei ole kyse ylivoimaisesta esteestä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 77 On todettava, että kantajan lausumia, jotka perustuvat tulkintaan, jonka mukaan vaaranvastuun siirtymisellä toimittajalta edunsaajalle ei ole merkitystä nyt olevassa asiassa toimitukseen erityisolosuhteiden vuoksi, ei voida hyväksyä.
- 78 Kuten komissio on perustellusti todennut, kantaja on yritys, jonka tarjouksen jättäessään otaksuttiin toimivan tietoisena Angolan tilanteesta. Lisäksi asetuksen N:o 2200/87 15 artiklan 2 kohdassa tarjouskilpailun voittaja velvoitetaan nimenomaisesti ottamaan asianmukainen vakuutus, jonka kattamista vahingoista säädetään saman asetuksen 14 artiklan 3 kohdan a alakohdassa. Tämän viimeksi mainitun artiklan mukaan tarjouskilpailun voittajan on otettava merivakuutus tai vaadittava vakuutuskate yleisvakuutuksen nojalla. Vakuutuksen, jonka on oltava

vähintään tarjouksen määrän suuruinen, on katettava kaikki kuljetukseen, tarvittaessa jälleenlastaukseen ja purkaukseen liittyvät riskit mukaan lukien kaikenlainen toimittamatta jääminen, häviäminen sekä poikkeuksellisia pidetyt riskit.

79 Samoista syistä sopimuksessa tehdyllä vaaranvastuun jakamisella ei loukata suhteellisuusperiaatetta. Nyt esillä olevan asian tosiseikkoja tutkittaessa on ilmennyt, että kantaja tiesi kaikista tarjouskilpailun ehdoista tarjouksen esittäessään. Asiakirjoista ei ilmene minkäänlaista poikkeuksellista seikkaa.

80 Asetuksen N:o 2200/87 7 artiklan 3 kohdan ja asetuksen N:o 2608/97 liitteen mukaan kaikkien kulujen piti sisältyä tarjoushintaan. Kantajan tarjouksesta ilmenee tältä osin, että sen esittämät hinnat vaihtelivat suhteessa toimitustapaan. Näin hinta vapaasti määräpaikassa oli korkeampi, ja siihen sisältyi siis luonnostaan automaattisesti vakuutuskulujen kaltaisia kuluja, joilla pyrittiin nimenomaan kattamaan nyt esillä olevan kaltaisissa olosuhteissa tapahtunut hävikki.

81 Näin ollen myös kolmas valitusperuste on hylättävä.

82 Tästä seuraa, että kanne on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

- 83 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian, se on veloitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut komission vaatimusten mukaisesti.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauseلمان:

- 1) Kanne hylätään.
- 2) Kantaja veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Tiili

Mengozzi

Vilaras

Julistettiin Luxemburgissa 11 päivänä helmikuuta 2004.

H. Jung

V. Tiili

kirjaaja

jaoston puhemiesjohtaja